

Üniversite Öğrencilerinin Motivasyon Düzenleme Düzeylerinin Belirlenmesi: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması

(The Brief Regulation of Motivation Scale in Turkish University Students: A Preliminary Scale Adaptation Study)

Hakan SARIÇAM^{a2}, Nusret ERDEMİR^b

(a) Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, Kütahya

(b) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, Kim, Brady ve Wolters (2018) tarafından geliştirilen Motivasyon Düzenleme Ölçeğinin (MDÖ-K) Türkiye'deki üniversite öğrencileri üzerindeki psikometrik bulgularını incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'deki farklı üniversitelerin farklı fakültelerinden 312 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Yaşları 18-33 arasında değişen katılımcıların yaş ortalaması 21.31'dir (SS=2.28). Ölçeğin psikometrik özellikleri, dilsel eşdeğerlik, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, benzer ölçek geçerliği, iç tutarlık güvenilirlik ve madde analizi teknikleriyle incelenmiştir. Araştırmada ölçüt geçerliği için 13 maddelik Motivasyonel Kararlılık Ölçeği kullanılmıştır. Dilsel eşdeğerlik çalışmasında Türkçe Form ile İngilizce Form arasında istatistiksel olarak yüksek düzeyde korelasyon bulunmuştur. KMO örneklem uygunluk katsayısı .92, Barlett küresellik testi puanı $\chi^2=2885.51$ ($p<.001$, $sd=66$) olarak hesaplanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucu 12 maddenin özdeğeri 1'den yüksek 2 faktör altında olduğu, madde faktör yük değerleri ise motivasyon regülasyonu alt boyutu için .71 ile .81, irade gücü alt boyutu için .55 ile .67 arasında sıralandığı gözlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği için orijinal formla tutarlı olarak uygulanan doğrulayıcı faktör analizinde 12 madde 2 alt boyutlu modele ait uyum iyiliği değerlerinin iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ölçüt geçerliği çalışmasında, MDÖ-K ile MKÖ arasında istatistiksel olarak yüksek düzeyde anlamlı pozitif ilişki vardır. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ölçeğin bütünü için $\alpha=.92$, motivasyon regülasyonu alt boyutu için .93 ve irade gücü alt boyutu için $\alpha=.93$ çıkmıştır. Ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam ilişileşim katsayıları .61 ile .74 arasında sıralanmıştır. Bu ilk psikometrik bulgular, MDÖ-K'nin Türk üniversite öğrencilerinin motivasyon düzenleme düzeylerini değerlendirmede kullanılabilecek bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Motivasyon, Ölçek, Psikometri, Azim.

Abstract

The basic aim of this research is to examine the first psychometric findings of the Brief Regulation of Motivation Scale (BRMS), which was developed by Kim, Brady, and Wolters (2018), in Turkish university students. The study group of the research consists of 312 university students from different universities in Turkey. The ages of the participants range between 18 and 33, and with a mean age of 21.31 (SD=2.28). The psychometric values were controlled via linguistic equivalence study, exploratory factor analysis (EFA), confirmatory factor analysis (CFA), concurrent validity, internal consistency coefficients, and item-total correlations. The Motivational Persistence Scale (MPS), which includes 13 items, was used for concurrent validity. In the linguistic equivalence study, there was statistical significant correlation between the English form scores and the Turkish form scores. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) measure of sampling adequacy was .92 and there was a significant result on Bartlett's test of Sphericity, $\chi^2=2885.51$ ($p<.001$, $df=66$). As a result of EFA, 12 items were placed under 2 factors with eigenvalues greater than 1. Factor loadings ranged from .71 to .81 for the regulation of motivation subscale and .55 to .67 for the willpower subscale. Results of confirmatory factor analyses demonstrated that 12 items yielded two factors as original form and that the two-dimensional model was good fit values. In the concurrent validity, highly statistical significant positive relationship was found between the

² Doçent Doktor, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, E-posta: hakansaricam@gmail.com

BRMS and MPS. Cronbach alpha internal consistency coefficient was found as $\alpha=.92$ for whole scale, $\alpha=.93$ for the regulation of motivation subscale, $\alpha=.93$ for the willpower subscale. Corrected item-total correlations ranged from .61 to .71. Overall these preliminary findings demonstrated that the Brief Regulation of Motivation Scale can be assumed to be an assessment tool that can identify levels of regulation of motivation in Turkish university students.

Keywords: Motivation, Scale, Psychometry, Grit.

Giriş

İnsanlar yaşamlarını devam ettirebilmek için gerekli olan ihtiyaçlarını karşılamak, davranış örüntüleri oluşturur. Ortaya çıkan davranış örüntülerinin yapısını dürtüler ve güdüler oluşturur. TDK'ye (2019) göre dürtü, fiziksel ve ruhsal yapının değişimi sonucunda canlının verdiği tepki çeşitliliği ve içsel gerilim olarak ele alınır. Güdü eş anlamı motiv ise; "Bireyin kendi farkında olarak ya da olmayarak davranış örüntülerini oluşturup, yönlendirip, süreklilik sağlayan kuvvet, gizlemiş sebepleri olan olay, etkinlik ve duruma yönelik olarak bireyin kendi farkındalığıyla belirli bir amaç çerçevesinde davranış örüntüsü oluşturan dürtü ve dürtülerin toplamı olarak tanımlanır (Gredler, 1992; Us, 2007). Soyut bir konu olan güdülenme ya da motivasyon ise çeşitli araştırmacılar tarafından farklı şekilde açıklanmıştır. "Ames'e (1989) göre davranış örüntülerini hedefe yönlendirerek, sürekliliğini sağlar. Brophy'e (2010) göre davranışın başlangıç zamanını, yönelimini, yoğunluk ve kalite düzeyini, davranış üstünde direktici bir açıklamadır. Koçel'e (2001) göre bireyin amacına ulaşması için kendisinin isteği ve arzusu dâhilinde hareket etmesidir. Palmer'e (1993) göre bireyin kendisinin kontrol ettiği amacına ulaştıran içsel güç" çok değişik şekillerde tanımlanmıştır. Motivasyon çalışmalarında iç ve dış motivasyon olarak ele alınırken, eğitim alanında araştırmacılar; "Kişi ortaya koyduğu hedeflerin gerekliliğini yerine getirirken; kendisinin ilgisi, zevki, merakı için çaba harcayarak iç doyumunu sağlıyor ise içten motivasyonlu, sosyal çevreden gelen dış etkiler çerçevesinde kendini zorlayarak, ayarlayarak uğraşı içine giriyorsa dıştan motivasyonlu demektir (Akbaba, 2006; Eryılmaz, 2013; Ryan & Deci, 2000; Stipek, 1996).

Motivasyon kavramını içerik, süreç ve davranış değişikliği boyutuyla açıklayan çeşitli kuramlar vardır. Genel çerçeveden bakıldığında "A. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi, Eric Fromm'un İhtiyaçlar Kuramı, Herzberg'in Çift Faktör Kuramı motivasyona içerik yönünden (Kırç, 2007); Heider'in Nedensellik Kuramı, Vroom'un Beklenti Kuramı, Bandura'nın Çağdaş İş Motivasyonu Kuramı motivasyona süreç yönünden (Taş, 2004) ve Skinner'in İşlevsel Pekiştirme Kuramı motivasyona davranış değişikliği (Kırç, 2007)" açısından açıklama getirmeye çalışmıştır.

Eğitim sistemi içinde motivasyonun öğrenmeyi sağlayarak, başarı kazanmayı yardımcı olduğu kabul edilir (Karataş & Erden, 2012). Öğrencilerin motivasyonunun olup-olmaması öğrencinin eğitim hayatını etkilemektedir. Bu bağlamda motivasyonunun yüksekliği eğitim hayatında derslerinde başarılı olmasından bir sonraki okula devam ederek kişinin eğitim hayatında olumlu bir durum ve süreklilik sağladığı, aksinde yani motivasyon düşüklüğünde ve yokluğunda ise derslerde başarılı olamamadan okulu terk etmeye kadar giden kişinin eğitim hayatında olumsuz bir durum ve kesinti sağlar (Beaudoin, 2006; Pintrich & Schunk, 2002; Vallerand & Bissonnette, 1992). Bu yapı dikkate alınarak öğrencinin kendisi ve sosyal çevresi öğrencinin motivasyonlarını düzenlerken motivasyonunun ne düzeyde olduğunu belirlemek önemlidir. Bu sayede öğrencinin kendisi ve sosyal çevresi içsel ve dışsal faktörleri ayarlayarak motivasyonu sağlayabilir.

Literatürde motivasyonla ilgili olan çalışmalar incelendiğinde benlik saygısı (Bolat, 2015; Green vd., 2006; Topçu & Leana-Taşçılar, 2016; Yun Dai, 2001), kaygı (Koca, 2019; Müezzın & Özata, 2019; Wolf & Smith, 1995); başarı (Reraki, Çelik, & Sarıçam, 2015; Spolsky, 1969; Stipek & Gralinski, 1996; Yılmaz, 2007), akademik kontrol odağı (Sarıçam, 2015a), olumlu düşünme becerileri (Çelik & Sarıçam, 2018) gibi başlıca değişkenlerle ilişkili olduğu görülmüştür. Bu bağlamda motivasyonu ve bağlantılı olduğu kavramları değerlendirmek adına Türkiye'de Akademik Motivasyon Ölçeği, (Karataş & Erden, 2012); Motivasyon Stratejileri Ölçeği (Özbay, 2008); Öğrenmeye İlişkin Motivasyonel Stratejiler (Erturan-İlker, Arslan & Demirhan, 2014); Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği (Dede & Yaman, 2008); Metinlere Yönelik Okuma Motivasyonu Ölçeği (Aydemir & Öztürk, 2013); Akademik Motivasyon Ölçeği (Yurt & Bozer, 2015) vb. ölçme araçları bulunmaktadır. Yukarıdaki ölçme araçlarının birçoğu bir derse, nesneye, başarıya, öğrenmeye ya da

stratejiye yöneliktir. Motivasyonel Kararlılık Ölçeği (Sarıçam, Akın, Akın, & İlbay, 2014) ve Azim Ölçeği (Sarıçam, Çelik ve Oğuz, 2015) ise daha çok motivasyonun sürdürülebilirliğine ilişkindir. Fakat motivasyonun farkındalığı ve motivasyonu düzenleme becerisini değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracına rastlanılmamıştır. Motivasyonun sürdürülebilirliğini ya da farklı ortamlara yönelimini değerlendirmeden önce motivasyonun farkındalığı ve bireyin onu sürdürebilmesi adına irade gücünün olup olmadığını değerlendirmek sanki daha yerinde olacaktır. Bu bağlamda Kim, Brady ve Wolters (2018) Kısa-Motivasyon Düzenleme Ölçeğini geliştirmiştir. Bu çalışmanın amacı ise Kim vd. (2018) tarafından geliştirilen bu ölçme aracını Türkçeye uyarlamak ve psikometrik değerlerini incelemektir..

Yöntem

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, farklı illerden 312 üniversite lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların 79'u erkek, 223'ü kadın, Yaşları 18-33 arasında değişen katılımcıların yaş ortalaması 21.31'dir (SS=2.28).

Veri Toplama Araçları

Kısa-Motivasyon Düzenleme Ölçeği (K-MDÖ): Bu ölçek Kim vd. (2018) tarafından bireylerin motivasyonunun farkındalığı ve onun sürdürülebilirliğine ait irade gücünü değerlendirmek için geliştirilen bir ölçme aracıdır. Ölçek 5'li Likert "(1)Hiç bana göre değil, (2) Çok az bana göre, (3) Biraz bana göre, (4) Oldukça bana göre ve (5) Tam bana göre" tipi olup; 12 madde ve 2 alt boyuttan (motivasyon regülasyonu ve irade gücü) oluşmaktadır. 198 üniversite öğrencisinden elde edilen veriye uygulanan AFA sonucu toplam varyansın %57.08'ini açıklayan, 12 maddeden oluşan ve özdeğeri 1.00'in üzerinde olan 2 bileşenli (Motivasyonun regülasyonu =%46.88, irade gücü=%10.20) bir elde edilmiştir. Faktör yük değerleri motivasyon regülasyonu alt bileşeni için .48 ile .87, irade gücü alt bileşen için .55 ile .87 arasında sıralanmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizinde uyum iyiliği değerleri $\chi^2_{(53)} = 90.24$, $p=0.001$, CFI = 0.95, TLI = 0.94, SRMR = 0.04, RMSEA = 0.07 olarak hesaplanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ölçeğin bütünü için $\alpha=.85$ olarak bulunmuştur. Son olarak Motivasyon Düzenleme Ölçeği-Kısa Formu ile Azim Ölçeği, Motivasyon Ölçeği, Öğrenme Stratejileri Ölçeği ve Erteleme Ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Motivasyonel Kararlılık Ölçeği (MKÖ): Constantin, Holman ve Hojbotă (2011) tarafından geliştirilen Motivasyonel Kararlılık Ölçeği Türkçeye uyarlaması Sarıçam vd. (2014) tarafından yapılmıştır. Araştırma, 539 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Türkçe ve İngilizce formlar arasında dilsel eşitlik (tutarlık) katsayısı .88 çıkmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucu KMO katsayısı .87, Bartlett Sphericity testi χ^2 değeri 611.798 ($p<.001$, $sd=78$) olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin orijinal formula tutarlı olarak 13 maddeden oluştuğu ve maddelerin üç boyutta toplandığı görülmüştür ($\chi^2=141.85$, $sd= 60$, RMSEA= .058, CFI=.85, GFI=.95, AGFI=.92, SRMR=.057). Ölçeğin faktör yükleri .30 ile .61 arasında sıralanmaktadır. Ölçeğinin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları ölçeğin bütünü için .69, alt ölçekler için .72, .70 ve .71 olarak bulunmuştur. Uyum geçerliği çalışmasında motivasyonel kararlılık ile umut arasında pozitif ($r=.34$) ilişki olduğu görülmüştür. Test-tekrar test korelasyon katsayısı .66 olarak bulunmuştur. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları .31 ile .56 arasında sıralanmaktadır.

İşlem

Öncelikle Kısa-Motivasyon Düzenleme Ölçeğinin uyarlama çalışması için ölçeği revize edenlerden Yeo-eun KİM ile e-mail yoluyla iletişim kurulmuş ve ölçeğin uyarlanabileceğine ilişkin gerekli izin alınmıştır (24.01.2018). Türkçeye çevrilme süreci belli aşamalardan oluşmaktadır. Öncelikle ölçek İngilizce Öğretmenliği 1 dil uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra bu Türkçe form tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Dil uzmanından elde edilen Türkçe maddeler üzerinde tartışarak anlam ve gramer açısından gerekli düzeltmeleri yapılmış ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Son aşamada bu form, eğitim psikolojisi ile psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki 2 öğretim üyesine incelenerek görüşleri doğrultusunda bir uygulama formu oluşturulup Google anket aracılığıyla katılımcılara uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS dosyası olarak aktarıldıktan sonra

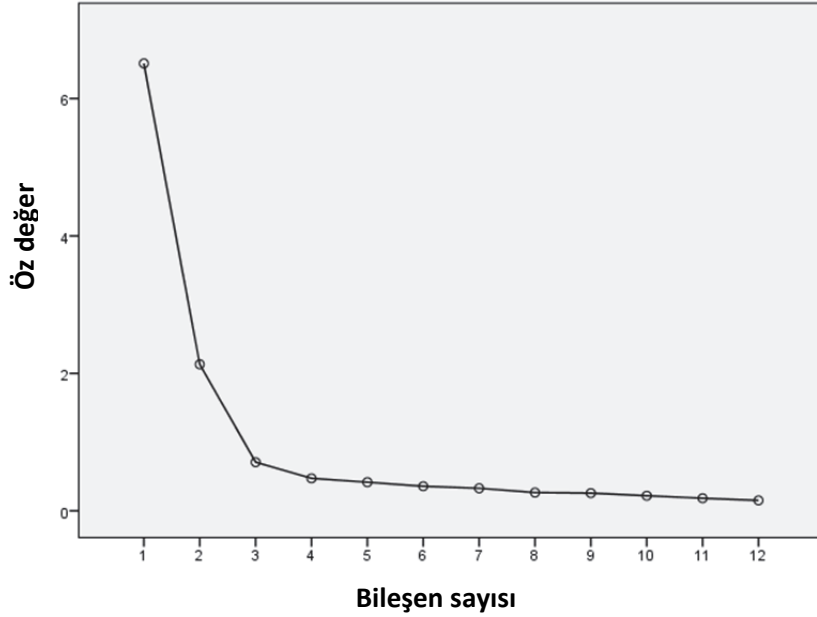
maddelere öncelikle açıklayıcı faktör analizi (AFA) daha sonra doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Uyarlaması yapılan ölçeğin orijinalindeki model ve faktör yapısının uyarlama yapılan kültürdeki karşılığını tespit etmek için AFA; bu analiz sonucunda ortaya çıkan modelin aynı kültürdeki benzer başka bir grup üzerinde doğrulanıp doğrulanmadığını incelemek için DFA yapılır (Sarıçam, 2015b). Uyum indeks değerlerini genel kabul edilen AGFI, GFI, CFI, IFI, NFI, RFI ve IFI için $> .90$, RMSEA ve SRMR için $< .05$ ölçüt olarak alınmıştır (Tabachnick & Fidel, 2014). Ölçüt geçerliği çalışması için toplam puan ortalamaları üzerinden korelasyon katsayısını tespit etmek için Pearson momentler korelasyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizleri için SPSS 17 ve LISREL 8.54 programlarından yararlanılmıştır.

Bulgular

Açıklayıcı faktör analizi (AFA)

Ölçeğin yapı geçerliği çalışması için Türkiye'nin farklı illerinde 312 katılımcıdan elde edilen veriler kullanarak maddelerin faktörleşebilirlik özelliği başka bir deyişle faktör yapısı incelenmiştir. Öncelikle bütün maddeler arasında korelasyon matrisi incelenerek, önemli oranda manidar korelasyonların olup olmadığına bakılmış ve AFA'nın yapılabilmesine uygunluk gösterir nitelikte manidar ilişkilerin olduğu görülmüştür. Daha sonra örneklem uygunluğu (Sampling adequacy) ve Barlett Sphericity testlerinin sonuçlarına bakılmıştır. Bu çalışmada KMO örneklem uygunluk katsayısı $.92$, Barlett testi değeri ise $\chi^2 = 2885.51$ ($p < .001$, $sd = 66$) olarak hesaplanmıştır. KMO değeri en düşük sınır olan $.60$ 'dan büyük olması $[.80-.90$ arası iyi (Kaiser, 1974) ve Bartlett testlerinin anlamlı olması (Şencan, 2005) toplanan verilerin faktör analizi yapılmasına uygun olduğunu göstermektedir. Yapılan AFA'da temel bileşenler analizi tekniğiyle döngüsüz metot kullanılarak, yamaç birikinti grafiği faktör çözümlenmesiyle maksimum faktör sayısı incelenmiştir (Şekil 1)

Yamaç-Birikinti Grafiği

Şekil 1. Faktör sayısı

Şekil 1'de görüldüğü üzere 2 faktörlü (bileşen) bir yapı ortaya çıkması gerekmektedir. Temel bileşenler analizinin amacı bileşenlerin birbirine dik olduğu bir grup veri için maksimum varyansı çıkarmaktır. Yapılan analiz sonucunda toplam varyansın $\%72.02$ 'sini açıklayan, 12 maddeden oluşan ve özdeğeri 1.00 'in üzerinde olan 2 bileşenli (Motivasyonun regülasyonu $\%54.25$, irade gücü $\%17.77$) bir yapıya ulaşılmış olup, sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

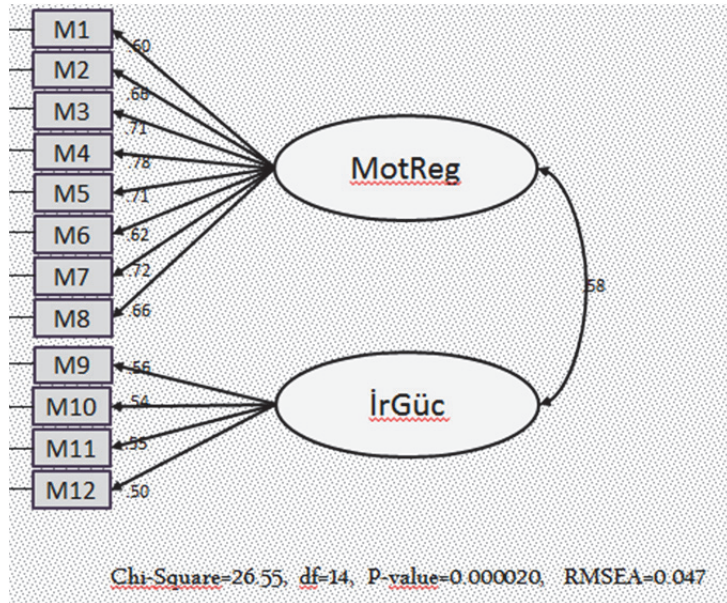
Tablo 1. AFA faktör yükleri ve varyans değeri

Madde no	1.bileşen	2.bileşen
md1	.706	
md2	.774	
md3	.805	
md4	.807	
md5	.768	
md6	.708	
md7	.800	
md8	.779	
md9		.634
md10		.602
md11		.668
md12		.552

Tablo 1’de görüldüğü üzere maddelerin faktör yük değerleri motivasyon regülasyonu alt bileşeni için .71 ile .81, irade gücü alt bileşen için .55 ile .67 arasında sıralanmaktadır. Bu bulgulara göre ölçeğin madde faktör yapısının Türk kültürüne uygun olduğu, öte taraftan iki boyutlu modelin doğrulanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ölçek maddelerinin Türk örnekleminde doğrulanıp doğrulanmadığını saptamak için 2 boyutlu yapı için verilere uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucu ortaya çıkan path modeli Şekil 2’de verilmiş olup modelin uyum indeksi değerleri: $\chi^2= 26.55$, $sd= 14$, $RMSEA= .047$, $NFI= .96$, $NNFI= .96$, $IFI= .98$, $RFI= .98$, $CFI= .96$, $GFI= .96$, $AGFI= .96$, $SRMR= .041$ olarak bulunmuştur.

Şekil 2. K-MDÖ path diyagramı

Şekil’de görüldüğü üzere yapılan modifikasyonlar sonucundaki ölçeğin DFA faktör yükleri .50 ile .78 arasında sıralanmaktadır.

Uyum geçerliği

Ölçüt geçerliği çalışmasında MDÖ-K ile Motivasyonel Kararlılık Ölçeği arasında pozitif ilişki ($r=.71$) olduğu görülmüştür.

Güvenirlilik

Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı ölçeğin bütünü için $\alpha=.92$, motivasyon regülasyonu alt boyutu için $.93$ ve irade gücü alt boyutu için $\alpha=.93$ çıkmıştır.

Madde analizi

Düzeltilmiş madde-toplam ilgileşimi. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam ilgileşim katsayıları tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. K-MDÖ Düzeltilmiş madde-toplam ilgileşim değerleri

Madde no	Düzeltilmiş madde ilgileşim katsayıları	Madde silindiğinde Cronbach alfa	Düzeltilmiş madde ilgileşim katsayıları	Madde silindiğinde Cronbach alfa
	İki boyutlu	İki boyutlu	Tek boyutlu	Tek boyutlu
md1	.696	.920	.623	.917
md2	.762	.916	.700	.914
md3	.826	.910	.731	.913
md4	.831	.910	.734	.912
md5	.731	.918	.700	.914
md6	.645	.925	.637	.916
md7	.760	.916	.736	.912
md8	.747	.917	.708	.913
md9	.828	.909	.611	.918
md10	.828	.909	.645	.916
md11	.877	.892	.625	.917
md12	.801	.917	.652	.916

Tablo 2’de görüldüğü üzere tek boyutlu model için düzeltilmiş madde-toplam ilgileşim katsayıları $.61$ ile $.74$ arasında sıralanmıştır. İki boyutlu model için düzeltilmiş madde-toplam ilgileşim katsayıları motivasyon regülasyonu alt boyutu için $.64$ ile $.83$ ve irade gücü alt boyutu için $.80$ ile $.88$ arasında sıralanmaktadır.

Tartışma

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin motivasyonunun farkındalığı ve onun sürdürülebilirliğine ait irade gücünü değerlendirmek için geliştirilen Kısa Motivasyon Düzenleme Ölçeğini (Brief Regulation of Motivation Scale) Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda K-MDÖ’nin geçerliği, yapı ve benzer ölçek geçerliği ile belirlenmiştir. AFA sonucunda bütün maddelerin faktör yükleri $.50$ ’nin yukarisındadır. Nunnally’ye (1978) göre madde faktör yükleri $.40$ ’ın üzerinde olması gerekmektedir. Fakat Dolayısıyla madde faktör yük değerlerinin alanyazındaki sınır ölçütün üstünde olduğu görülmüştür. Ayrıca AFA sonucunda elde edilen yapının toplam varyansı açıklama oranı $\% 40$ ile $\% 60$ arasında olması alanyazında yeterli kabul edilen bir değeri (Tavşancıl, 2014) taşıdığından, açıklanan varyans miktarının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. DFA sonucu ise ölçeğin iki boyutlu olarak uyum indeksi değerlerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Çünkü χ^2/ sd değerinin 2 civarı olması, ayrıca SRMR ile RMSEA değerinin $.05$ ve altında olması ise mükemmel yakın bir fit değerini (Çelik & Yılmaz, 2013) göstermektedir. Uyum geçerliği (ölçüt geçerliği) çalışması sonucunda ise ölçeğin geçerli olduğu sonucuna varılmıştır. K-MDÖ’nün güvenirlilik çalışmaları sonuçlarında ölçeğin bütünü Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı alanyazında yüksek güvenirlilik olarak ölçüt kabul edilen $.80-1.00$ (Alpar, 2001; Tavşancıl, 2014). Erkuş (2014) madde toplam ilgileşim katsayılarının $.30$ ’dan büyük olması gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla bu çalışmada ortaya çıkan madde toplam ilgileşim katsayılarının kabul edilebilir büyüklükte olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, Kısa-Motivasyon Düzenleme Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgular, Türk kültürüne uyarlanan 12 maddelik kendine değerlendirmeye yönelik olan ölçeğin yetişkinlerin motivasyon düzenleme ve irade gücü düzeylerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmek amacıyla kullanılabilirliğini göstermektedir. Uyarlanan ölçeğin psikometrik özellikleri özgün formu ile karşılaştırılacak olursa: Uyum indeksi değerleri özgün ölçekten daha yüksektir, bununla birlikte iç tutarlık güvenilirlik katsayıları da daha yüksektir. Öte taraftan, ölçüt geçerliği çalışmasında özgün formun daha fazla değişkenle ilişkisine bakıldığı görülmüştür.

Öneriler

1. Ölçeğin dilsel eşdeğerlik çalışması eksiktir. Türkçe ve İngilizce'yi birlikte iyi değerlendirebilecek 30-40 kişilik bir çalışma grubuna Türkçe ve İngilizce formlar verilerek ilişki katsayıları hesaplanabilir.
2. Doğrulayıcı faktör analizi tek boyut için yapılabilir, orijinalinde tek boyut için de yapılmıştır.
3. Zaman kısıtlı olduğundan test-tekrar test ilgileşim çalışması yapılamamıştır, bunun da yapılması gereklidir.
4. Farklı ölçme araçları kullanılarak ölçeğin ölçüm gücü artırılabilir.

Kaynakça

- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/2774/37170>
- Alpar, R. (2001). *Spor bilimlerinde uygulamalı istatistik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ames, C. (1989). *Research on motivation in education: Goals and cognitions* (Vol. 3). Academic Pr.
- Aydemir, Z. İ., & Öztürk, E. (2013). Metinlere Yönelik Okuma Motivasyonu Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 12(1), 66-76.
- Beaudoin, C. M. (2006). Competitive orientations and sport motivation of professional women football players: An internet survey. *Journal of Sport Behavior*, 29(3), 201-212.
- Bolat, A. (2015). *Okulöncesi öğretmenlerinin benlik saygı düzeyi ile motivasyon düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi: İstanbul ili örnelemi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Brophy, J. (2013). *Motivating students to learn*. Routledge.
- Comrey, A. L. (1973). *A first course in factor analysis*. New York: Academic Press.
- Constantin, T., Holman, A., & Hojbotă, M.A. (2011). Development and validation of a motivational persistence scale. *Psihologija*, 45(2), 99-120.
- Çelik, İ., & Sarıçam, H. (2018). The relationships between academic locus of control, positive thinking skills and grit in high school students. *Universal Journal of Educational Research*, 6(3), 392-398. doi: 10.13189/ujer.2018.060305
- Çelik, H. E., & Yılmaz, V. (2013). *Lisrel 9.1 ile yapısal eşitlik modellemesi: Temel kavramlar uygulamalar-programlama* (Yenilenmiş 2.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dede, Y., & Yaman, S. (2008). Fen Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(1), 19-37.
- Erkuş, A. (2014). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme-I: Temel kavramlar ve işlemler* (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Erturan-İlker, G., Arslan, Y., & Demirhan, G. (2014). Öğrenmeye İlişkin Motivasyonel Stratejiler Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3), 821-833.
- Eryılmaz, A. (2013). Okulda motivasyon ve amotivasyon: Derse Katılmada Öğretmenden Beklentiler Ölçeğinin geliştirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 1-18.

- Gredler, M. E. (1992). *Learning and instruction: Theory into practice*. New York: Macmillan.
- Green, J., Nelson, G., Martin, A. J., & Marsh, H. (2006). The causal ordering of self-concept and academic motivation and its effect on academic achievement. *International Education Journal*, 7(4), 534-546.
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39, 31-36.
- Karataş, H., & Erden, M. (2012). Akademik Motivasyon Ölçeğinin dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Education Sciences*, 7(4), 983-1003.
- Kırçıl, Z. (2007). *Motivasyon unsuru olarak kariyer geliştirme ve bir uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kim, Y. E., Brady, A. C., & Wolters, C. A. (2018). Development and validation of the Brief Regulation of Motivation Scale. *Learning and Individual Differences*, 67, 259-265. doi: 10.1016/j.lindif.2017.12.010
- Koca, F. (2019). Akademik öz-yeterlik ile akademik başarı arasındaki ilişkide sınav kaygısı ve akademik motivasyonun aracı rolü. *İlköğretim Online*, 18(1), 241-252. doi: 10.17051/ilkonline.2019.527207
- Koçel, T. (2001). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Müezziz, E. E., & Özata, B. Ç. (2019). Ortaöğretim öğrencilerinde fen öğrenmeye yönelik kaygı ve motivasyon ilişkisi. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 1(1), 14-21. doi: 10.35365/ctjpp.19.1.02
- Nunnally, J. (1978). *Psychometric Theory*. (2nd ed.) New York: McGraw Hill.
- Özbay, A. (2008). *Yabancı dilde bilgilendirici yazma alanında öz düzenleme becerilerinin kullanımı ve başarı arasındaki ilişki*. Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Palmer, J. M. (1993). *Performans değerlendirmeleri, kişisel gelişim ve yönetim dizisi*. İstanbul: Rota Yayınları.
- Pintrich, P. R., & Schunk, D. H. (2002). *Motivation in education: Theory, research, and applications*. Prentice Hall.
- Reraki, M., Çelik, İ., & Sarıçam, H. (2015). Grit as a mediator of the relationship between motivation and academic achievement. *Ozean Journal of Social Science*, 8(1), 19-32. doi: 10.13140/RG.2.2.15063.78240
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. doi: 10.1037/0003-066X.55.1.68
- Sarıçam, H. (2015a). Academic locus of control and motivational persistence: Structural equation modeling. *Journal of Educational Sciences Research*, 5(1), 79-92. doi: 10.12973/jesr.2015.51.5
- Sarıçam, H. (2015b). Sosyal Kırılganlık Ölçeği Türkçe formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(1), 190-202. Doi: 10.15345/iojes.2015.01.016
- Sarıçam, H., Akın, A., Akın, Ü., & İlbay, A. B. (2014). Motivasyonel Kararlılık Ölçeğinin Türkçe formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Journal of Education*, 3(1), 60-69. doi: 10.19128/turje.181076
- Sarıçam, H., Çelik, İ., & Oğuz, A. (2016). Kısa Azim (Sebat) Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(2), 927-935. doi: 10.7884/teke.622
- Spolsky, B. (1969). Attitudinal aspects of second language learning. *Language Learning*, 19(3-4), 271-275.
- Stipek, D. (1996). Motivation and instruction. In D. Berliner & R. Calfee (Eds.), *Handbook of educational psychology* (pp. 85-113). New York: Macmillan.
- Stipek, D., & Gralinski, J. H. (1996). Children's beliefs about intelligence and school performance. *Journal of Educational Psychology*, 88(3), 397-407.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık (s.499-559).
- Tabachnick, B. G., & Fidel, L. S. (2014). *Using multivariate statistics*. (Sixth Edition). USA: Pearson Education Limited.
- Taş, M. (2004). *Eğitimde toplam kalite yönetimi anlayışına göre hizmet içi eğitime katılan öğretmen ve yöneticilerin iş motivasyonuna ilişkin durum ve görüşlerin araştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (5. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.

- Topçu, S., & Leana-Taşçılar, M. (2016). Üstün zekalı öğrencilerde motivasyon ve benlik saygısı düzeylerinin cinsiyet ve sınıf düzeyine göre incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 591-622. doi: 10.14520/adyusbd.99089
- Türk Dil Kurumu. (2019). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 2 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Us, A. T. (2007). İşletmelerde motivasyon. *İstanbul: İgiad Yayınları*.
- Vallerand, R. J., & Blssonnette, R. (1992). Intrinsic, extrinsic, and amotivational styles as predictors of behavior: A prospective study. *Journal of Personality*, 60(3), 599-620. doi: 10.1111/j.1467-6494.1992.tb00922.x
- Wolf, L. F., & Smith, J. K. (1995). The consequence of consequence: Motivation, anxiety, and test performance. *Applied Measurement in Education*, 8(3), 227-242. doi: 10.1207/s15324818ame0803_3
- Yun Dai, D. (2001). A comparison of gender differences in academic self-concept and motivation between high-ability and average Chinese adolescents. *Journal of Secondary Gifted Education*, 13(1), 22-32. doi: 10.4219/jsge-2001-361
- Yurt, E., & Bozer, E. N. (2015). Akademik Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(3), 669-685.

**IX. International Congress
on Psychological
Counseling and Guidance
in Higher Education**

**IX. Uluslararası
Yükseköğretimde
Psikolojik Danışmanlık ve
Rehberlik Araştırmaları
Kongresi** 15-17 Kasım 2019 **November, 15-17, 2019**

BİLDİRİLER KİTABI
PROCEEDINGS

Editörler / Editors

Prof. Dr. Halil Ekşi

Doç. Dr. Müge Yüksel

Doç. Dr. A. Nilgün Canel

**IX. ULUSLARARASI YÜKSEKÖĞRETİMDE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE
REHBERLİK ARAŞTIRMALARI KONGRESİ BİLDİRİLER KİTABI /**
IX. INTERNATIONAL CONGRESS ON PSYCHOLOGICAL COUNSELING AND
GUIDANCE IN HIGHER EDUCATION PROCEEDINGS

Editörler/Editors: Prof. Dr. Halil EKŞİ Doç. Dr. Müge YÜKSEL Doç. Dr. A. Nilgün CANEL

Yayın No. : 2561
Psikoloji/PDR No.: 157
ISBN : 978-605-033-172-1
Basım Sayısı : 1. Basım, Aralık 2019

© Copyright 2019, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

Genel Yayın Yönetmeni : Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Yayın Koordinatörü : Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım : Tarkan Kara -erdal@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım : Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı Sorumlusu : Yavuz Şahin -yavuz@nobelyayin.com-
Baskı ve Cilt : Atalay Matbaacılık / Sertifika No.: 15689-
Büyük Sanayi 1 Cad. Elif Sok. No.:7/236-237 İskitler / ANKARA

Kütüphane Bilgi Kartı

Ekşi, Halil., Yüksel, Müge., Canel, A. Nilgün.

IX. Uluslararası Yükseköğretimde Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı
IX. International Congress On Psychological Counseling and Guidance In Higher Education Proceedings

/ Halil Ekşi - Müge Yüksel - A. Nilgün Canel

1. Basım. XIV + 570 s. 20,9x29,7 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-605-033-172-1

1. Psikoloji 2. Rehberlik

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı mh. 2465 sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat Şaşmaz-ANKARA - siparis@nobelyayin.com-

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65

E-Satış: www.nobelkitap.com - www.atlaskitap.com - **Bilgi:** esatis@nobelkitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa Basım Dağıtım, Ana Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, D&R mağazaları, Dost Dağıtım, Kitapsan, Nezh Kitabeveleri, Prefix, Remzi Kitabeveleri, TveK Mağazaları